

Marharyta GOLOBRODSKA: Konstrukce, prožívání a reflexe domova studenty v imigraci. Praha: FHS UK 2020, 64 s.

Marharyta Golobrodska si pro svou bakalářskou práci zvolila téma, které je navýsost společensky a zároveň společenskovedně aktuální a relevantní: sledovala, jak současní studenti a studentky vysokých škol v České republice resp. v Praze, kteří pocházejí z Ukrajiny, uvažují, promýšlejí, vytvářejí, žijí a reflektují svůj domov / své domovy – tedy co a jak pro ně může být/je domovem a jak se to děje. Prostřednictvím namnoze vrstevnatého tématu domova se tedy autorka vztahuje (opět k bytostně aktuálním) procesům migrace. Výsledkem je dle mého soudu vynikající bakalářská práce, proto si dovoluji trochu osobní posudek.

S Marharytou jsme se potkaly vlastně náhodou – při souborné zkoušce SVIP jsem natrefila na její velmi ambiciózní projekt bakalářské práce, jejímž záměrem bylo reflektovat prožívání aktuálně probíhajícího válečného konfliktu na Ukrajině. Už z diskuzí tohoto záměru se začalo jevit, že Marharyta kombinuje to, co je v současné antropologii žádoucí: naléhavost tématu/terénu v kontextu současných společenskovedních teoretických přístupů. V počátku se jevil jako klíčový Marharytin osobní zájem a angažmá, který se (asi i s našimi diskuzemi) čím dál více začal propisovat do pole vědy. Další genezi své bakalářské práce Marharyta uvádí ve své bakalářské práci. Tedy za mě jako vedoucí práce:

Z palety možných témat autorka postupně zvolila takové, které je na úrovni bakalářské práce zkoumatelné, tedy zvládnutelné v příslušném čase, prostoru a s kompetencemi bakalářské studentky FHS UK. Z palety možných epistemologických východisek si autorka postupně sama v procesu výzkumu zvolila fenomenologický přístup, který adekvátně pochopila a uchopila. Z palety možných metodologických přístupů nakonec, opět v procesu projektování práce a vlastního výzkumu, volila kombinaci polostrukturovaných rozhovorů a (bylo-li to možné) etnografických procházek v „pražských“ „domovech“ aktérů a akterek (potažmo se nezříkala dalších zdrojů dat, jež jí byly nabídnuty – fotografie a videonahrávky), to vše s ohledem na to, jak a jakým způsobem chtěli být aktéři v jejím výzkumu angažováni. Nutno poznamenat, že vlastní výzkum, tj. tvorba a analýza dat, a nakonec stejně tak vlastní formulace bakalářské práce, proběhly poměrně hekticky (zpětně rekonstruuji jaro/léto 2020, autorka v textu přesnou dataci bohužel neuvádí). Ovšem na kvalitě textu se to nepodepsalo.

Sama výsledná bakalářská práce Marharyty Golobrodske je standardně, ale promyšleně členěna na kapitoly věnované teoretickým východiskům (kap. 2), reflexi vlastního výzkumu (kap. 2 a 3, zčásti i 4) a popisu a interpretaci dat (od druhé části 4. kap. až ke stručnému, ale shrnujícímu, tedy legitimnímu závěru). Pro teoretické ukotvení výzkumu autorka používá sice nerozsáhlý, ale zato velmi dobře zvolený korpus literatury, který dokáže velmi dobře interpretovat jak v teoretickém ukotvení práce, tak s ním dovedně pracovat i ve vlastní analýze a interpretaci dat. Teoretické části práce bych snad vytkla pouze pasáž, v níž se autorka vymezuje vůči přístupům zaměřeným na materialitu bydlení (s. 7), kde je neadekvátně redukuje na pozitivistické. Také metodologickou část považuji za velmi zdařilou, a to jak co do struktury (sdružení reflexe výzkumu, situovanosti autorky a etiky výzkumu na straně jedné, a popis vlastního procesu výzkumu na straně druhé), tak co do obsahu (výběr přesně toho podstatného, co je pro porozumění závěrům třeba). Zde je na místě ocenit i výstavbu a plynulost vlastního textu, v němž autorka v kap. 4. (Aktéři) umně přechází od epistemologicko-teoreticko-metodologického zázemí k empirické části, tedy k popisu, analýze a interpretaci dat, což je v souladu s etnografickým psaním. Ve vlastní empirické části autorka zdařile průběžně uvažuje svá data v kontextu se svým

teoretickým zázemím, zcela bez problémů rozlišuje emickou a etickou perspektivu, tj. teorie, data a jejich interpretace. Také vnitřní struktura kapitol empirické části je logická, autorka postupně rozbaluje různé roviny pojetí domova – nejprve v rovině prostorově-emocionálního (od fyzického zázemí ve formě konkrétního bydlení přes lokalitu/y až po region/y), přes pokus o socio-psychologickou interpretaci žití domova (to je, upřímně, nejslabší kapitola celé práce) až po rovinu emočně-materiální: kapitoly věnované teritorializaci a personalizaci domova považuji za jedny z nejzdařilejších. Na základě kombinace různých zdrojů dat zde autorka přesvědčivě prokazuje na jednu stranu etnografický cit pro detail, tedy schopnost konstrukce a v rámci analýzy výběru zajímavých a vypovídajících dat, na stranu druhou schopnost zobecnění, tedy interpretace dat v adekvátních teoretických rámcích.

Čím se autorka (vědomě) ve své práci nezabývala, ale co by mohlo být předmětem diskuze při obhajobě její bakalářské práce, jsou možná genderové aspekty uchopení domova v migraci.

Dovoluji si ocenit také formální stránku práce. Autorka neváhala vložit energii/čas/vztahy/peníze (nevím) ani do jazykových korektur své práce, která tedy ve výsledku, byť Marharyta není českou rodilou mluvčí, převyšuje standardní bakalářské práce i co do gramatiky a stylistiky (vyjma spíše výjimečných jazykových pochybení mě mrzí drobné opominutí „respondenta“ hned na s. 7 a autorského plurálu na s. 11, českého čtenáře pak za uši/oči tahá vazba „na byt“ /kolem s. 30/). Z hlediska publikační etiky je práce v pořádku. Možná je škoda, že v samé finalizaci práce už nezbyla energie na její přesnější a výstižnější, potažmo svižnější pojmenování.

Závěrem. Marharyta Gologradská si pro svou bakalářskou práci vybrala aktuální a legitimní téma, které dokázala opřít o zcela adekvátní výběr teoretické literatury. Realizovala smysluplný výzkum, který výborně analyzovala a interpretovala. Výsledkem je text, na jehož základě by bylo na místě vytvořit studii do nějakého odborného společenskovedního časopisu. Bakalářskou práci Marharyty Golobrodské proto s radostí doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jednoznačně jako výbornou.

Praha, 21. 9. 2020

Mgr. Hedvika Novotná, Ph.D.